

Tämä on rinnakaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hyttinen R, Raunio S (2017). Tutkimusmatka-konsepti tieteen yleistajuistamiseen yleisissä kirjastoissa. Informaatiotutkimus 36(3-4).

DOI: <https://doi.org/10.23978/inf.68903>

Pysyvä linkki rinnakaistallenteeseen: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201801171404>

CC BY-NC-SA 4.0

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Hyttinen R, Raunio S (2017). Tutkimusmatka-konsepti tieteen yleistajuistamiseen yleisissä kirjastoissa. Informaatiotutkimus 36(3-4).

DOI: <https://doi.org/10.23978/inf.68903>

Permanent link to the self-archived copy: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201801171404>

CC BY-NC-SA 4.0

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Tutkimusmatka-konsepti tieteen yleistajuistamiseen yleisissä kirjastoissa

Ritva Hyttinen

Turun ammattikorkeakoulu

ritva.hyttinen@turkuamk.fi

<https://orcid.org/0000-0002-3818-4971>

Samuel Raunio

Turun ammattikorkeakoulu

samuel.raunio@turkuamk.fi

<https://orcid.org/0000-0002-0506-0956>

Suomessa yleiset kirjastot näyttäisivät nostavan tutkimustietoa esiin vaihtelevasti. Osa kirjastoista tekee säännöllistä yhteistyötä tutkimusyhteisöjen kanssa ja tarjoaa asiakkailleen aktiivisesti tilaisuuden nähdä ja kuulla tutkimusta sekä tavata tutkijoita. Toisille kirjastoille puolestaan ei ole muodostunut luontevaa toimintatapaa tuoda tutkimusta esiin, usein kyse on resursseista tai käytännön vakiintumattomuudesta. Uusi kirjastolaki kuitenkin peräänkuuluttaa kansalaisten yhdenvertaisuutta, demokratiaa, oppimista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Tässä ajassa, jossa “vaihtoehtoiset faktat” ja kokemusasiatuntijuus näyttävät nousevan yhä useammin tieteellisen tutkimuksen rinnalle, olisi juuri kirjastojen tarjoamalle tieteen kansantajuiselle levittämislle tilausta. Koneen Säätiön rahoittama ja Turun ammattikorkeakoulun toteuttama UTELE-hanke kehitti yleisille kirjastoille Tutkimusmatka-konseptin, joka tarjoaa yleisille kirjastoille apuvälineet tutkimustiedon popularisointiin. Konseptin tavoitteena on rohkaista, auttaa ja tukea kirjastolaisia järjestämään asiakasyhteisöille tutkimukseen liittyviä aktiviteetteja.

Asiasanat: tutkimustieto; tieteen popularisointi; yleiset kirjastot; palvelumallit; kehittämisprojektit

Tutkimusta ja tiedettä arvostetaan Suomessa. Tieteen tiedotus ry on teettänyt vuodesta 2001 alkaen kolmen vuoden välein Tiedebarometrin, jossa tutkitaan kansalaisten suhdetta tieteeseen – tuoreimman barometrin (2016) mukaan suomalaiset

Artikkeli on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Pysyvä osoite: <https://doi.org/10.23978/inf.68903>

luottavat edelleen tieteeseen ja tutkijoihin. Kirjailija ja tiedetoimittaja Tiina Raevaaran (2016, s. 19) mukaan tiede kiinnostaa lukijoita ja sisällöntuottajia: esimerkiksi visuaalisesti näyttävät ja sisällöltään dramaattiset aiheet pärjäävät hyvin kilpailussa huomiosta, ja tieteestä löytyy näitä molempia. Raevaara (2016, s. 165) korostaa tiedebrändin olevan haluttua tavaraa – brändinä se viittaa totuuteen, pyyteettömyyteen, viisauteen, osaamiseen ja kärsivälliseen paneutumiseen, minkä vuoksi tieteen kaapuun puetaan monenlaisia asioita, paikoin epätieteellisiäkin.

Julkisessa keskustelussa on viime vuosina noussut esiin argumentoinnin tapoja, joissa vastustetaan eliittiä, tarjotaan “vaihtoehtoisia faktoja” ja nostetaan kokemusasiantuntemus tutkimuksellisen tai tieteellisen asiantuntijuuden kanssa samannarvoiseksi (ks. esim. Sintonen, 2017). Helsingin yliopiston viestinnän professori Esa Väliverronen toteaa *Julkinen tiede* -teoksessaan (2016, ss. 49–51), kuinka instituutioiden rapautuminen ja asiantuntijuuden kyseenalaistaminen näkyvät esimerkiksi sosiaalisen median keskustelufoorumilla – median murros on mahdollistanut oman sanomansa levittämisen helposti erilaisille yleisöille, ja yksilöllistyminen mahdollistaa kullekin valita ne omat asiantuntijansa, joihin luottaa. Eri puheenvuorot (esim. Heikkinen, 2017; Järvi & Tammi, 2016; Raevaara, 2017) nostavat esiin ongelmaa siitä, kuinka toisaalta tieteellinen tieto ja toisaalta ihmisten omat, subjektiiviset kokemukset näyttäytyvät tai asetetaan (esimerkiksi mediassa ja sosiaalisessa mediassa) samannarvoisiksi. Järvi ja Tammi (Järvi & Tammi, 2016, ss. 9–10) esittelevät tätä kuvaavina terminä tasapuolisuusharhan, valetasapuolisuuden ja väärän tasapainon: tiede ja mielipide asettuvat näennäiseen tasapainoon. Raevaara (Raevaara, 2017, ss. 15–16) näkee tämän synnyttävän uudenlaista tietämättömyyttä, jossa tieteeseen pohjautuvaa asiantuntijatietoa ei enää voi erottaa muusta tarjolla olevasta informaatiosta.

Suomen kielen tutkija, filosofian tohtori Johanna Vaattovaaran (2013, s. 23) mukaan käsityksiä tieteestä ja yksittäisestä tieteenalasta muovaavat kaikki ne tilanteet, tekstit ja uutiset, joita yleisö on alasta aiemmin kohdannut, näistä erityisinä määrittelijöinä suuren yleisön suuntaan ovat media sekä kouluopetus oppikirjoineen ja opetussuunnitelmineen. Opetusalan eettisen neuvottelukunnan puheenjohtaja, lukiossa filosofiaa, psykologiaa ja elämäntutkimustietoa opettava Arno Kotro (Kotro, 2017, ss. 40–41) kuvailee, kuinka koulu onnistuu välittämään oppilaille ja opiskelijoille tietoa ja tieteen tuloksia - muttei niinkään tieteellistä ajattelutapaa ja tieteen prosessia.

Vuoropuhelua

Tiede- ja tutkimusyhteisöt ovat jo pidempään enenevässä määrin avanneet toimintaansa ja tutkimusta suurelle yleisölle: on puhuttu tieteen ja tutkimuksen populari-

soimisesta, kansantajuistamisesta tai yleistajuistamisesta (esim. Pietilä, 2013; Raevaara, 2016; Väliverronen, 2016). Yliopistolaissa (2009) määritellään tutkimuksen ja opetuksen rinnalle yliopistojen kolmanneksi tehtäväksi vuorovaikutus muun yhteiskunnan kanssa sekä tutkimustulosten vaikuttavuuden edistäminen. Tieteen ja tutkimuksen yleistajuistaminen voidaan nähdä juuri tänä lain määrittämänä kolmantena tehtävänä – vuorovaikutus muiden kuin kyseisellä tieteenalalla toimivien kanssa, pyrkimys välittää tutkimustietoon pohjautuvaa tietoa muille kuin alan tutkijoille sekä tutkijan pyrkimys vaikuttaa tutkimuksellaan yhteiskuntaan (Raevaara, 2016, s. 13; Vaattovaara, 2013, ss. 9–14; Väliverronen, 2016, ss. 13–15).

Väliverronen (2016, ss. 18–19) nostaa esiin termin *osallistava tiedeviestintä*, joka korostaa vuoropuhelua, eri osapuolten aktiivista osallistumista ja vastavuoroista oppimista yksisuuntaisen tiedottamisen, opettamisen tai valistamisen sijaan. Tutkija voi Väliverronen (2016, ss. 18–19) mukaan toimia julkisuudessa asiantuntijan roolissa niin popularisoijana (kertoen uusista tutkimustuloksista), tulkitsijana (kommentoiden ajankohtaisia ilmiöitä ja ongelmia), kriitikkona (arvioiden ja tulkitten julkisuudessa esitettyjä tietoja ja väitteitä), managerina (esitellen ja markkinoiden omaa tutkimustaan, alaansa tai tiedettä yleensä) kuin osallistujanakin (ottaen kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun tai vaatien poliittisia toimenpiteitä).

Alueen ihmisiä puhuttelevia aiheita nousee esiin mediasta ja erityisesti paikallismediasta, joka tuntee hyvin ympäröivän yhteisön ja sen toimijat. Toimittajat skannaavat ympäristöään jatkuvasti, he haarukoivat aiheita, nostavat kiinnostavat ja ajankohtaiset asiat julkisuuteen. Lisäksi keskustelu näiden asioiden ympärillä voi jatkua pitkäänkin verkkosivuilla, joissa aihetta rikastetaan uusilla tulokulmilla. Ihmisiä myös kiinnostavat heitä lähellä olevat tutkijat tai tutkimusyhteisöt. Halutaan tutustua ja tietää tarkemmin, keitä toimijat ovat ja mitä he tekevät. A.-P. Pietilä (2013, s. 72) muistuttaa, että tiedonjulkistajien, myös tutkijoiden, on hyvä tiedostaa eri medioiden kohderyhmät ja niihin liittyvät uutis- ja sisältökriteerit sekä muoto- ja esitystapoihin liittyvät vaatimukset, jotta julkistettavaksi haluttu aineisto tulisi todennäköisimmin julkaistuksi mediassa.

Yleinen kirjasto väylä tutkimukseen

Useimmiten tieteen ja tutkimuksen yleistajuistamiseen tai popularisoimisen liittyvää keskustelua käydään mediassa ja journalistisissa tiedotusvälineissä (tai niiden avulla) tai tutkijan ja tutkimusyhteisön oman työn ja tulosten esittelemiseksi verkossa ja sosiaalisen median eri kanavissa (esim. Järvi & Tammi, 2016; Raevaara, 2016, 2017; Vaattovaara, 2013). Väliverronen (2016, ss. 125, 135, 184–185) toteaa, kuinka monet ihmiset kokevat yliopistot vieraisiksi ja etäisiksi paikoiksi – sen sijaan esimerkiksi tiedekahvilat sekä muut epämuodolliset vuorovaikutustilanteet tutkijoiden ja

kansalaisten välillä vaikkapa kahviloissa, kauppakeskuksissa ja teattereissa tuovat tieteen yliopistojen seinien ulkopuolelle ja ovat samalla osa osallistavaa tiedeviestintää.

Tutkimuksen ja tieteen popularisointi ja kytkeminen kirjastolaitokseen, erityisesti yleisen kirjaston kontekstissa, on ollut vähäisempää. Pääsääntöisesti maksutoman palveluna kirjastolaitos ja erityisesti yleinen kirjasto on instituutio, jonka rooli tiedon, sivistyksen ja kulttuurin tarjoajana kansalaisille on merkittävä ihmiskokemuksen kaikissa eri vaiheissa (ks. mm. FINLEX, 2016). Uusi kirjastolaki nostaa esiin yleisen kirjaston monipuolista tehtävää yhteiskunnassa. Kirjasto nähdään tärkeänä demokratiaa ylläpitävänä instituutiona, se tarjoaa tilaa olla, tavata, opiskella ja toimia. Lain (2016) mukaan kirjasto on paitsi peruspalvelu, niin myös palvelu lähellä kuntalaisia. Yleisen kirjaston kautta myös tiedettä ja tutkimusta voidaan tuoda esille erilaisilla tavoilla: sekä fyysisesti itse kirjastorakennuksissa että myös verkossa ja virtuaalisesti tai vaikkapa kirjaston yhteistyössä muiden kanssa järjestämissä tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

Informaatiotutkimuksen parissa tarkastellaan ihmisten informaatiokäyttäytymistä, kun nämä ovat yhteydessä informaatioon. Informaatiokäyttäytyminen voi olla aktiivista, jolloin ihminen päämäärätietoisesti hakee ja hankkii tietoa jokin asian selvittämiseen tai ongelman ratkaisuun, jotta elämä voi jatkua. Tarkoituksellisen käyttäytymisen rinnalla on passiivinen tiedonhankinta, jota ehkä paremmin kuvaa kohdentumaton havainnointi tai satunnainen informaation löytäminen (Niemelä, 2006, s. 28). Esimerkiksi arkielämän tilanteissa ihminen havainnoi, lukee, katselee, kuuntelee ja keskustelee ilman tietoisuutta siitä, että tilanteissa saatua tietoa voisi hyödyttää tietyn päämäärän saavuttamisessa. Tutkimuksissa käytetään myös käsitettä *informaatiosta pidättäytyminen*, joka viittaa siihen, että yksilö on tahtomattaan tai oman toimintansa seurauksena etäännyttänyt informaatiokanavista. Näissä tilanteissa informaatio ei voi tavoittaa yksilöä, vaan hän jää informaation ulkopuolelle. (Niemelä, 2006, ss. 161–163.)

UTELE-hankkeessa huomio kiinnittyi siihen, että lähellä yliopistoja ja tutkimuslaitoksia toimivat kirjastot ovat melko aktiivisia tutkimustiedon esiin nostajia. Tutkijavierailut, esitelmät ja erilaiset vuorovaikutteiset tutkimukseen liittyvät tapahtumat ovat muodostuneet osaksi yliopistokaupunkien kirjastojen toimintaa ja palvelua. Tilanne on kuitenkin täysin toinen, kun siirrytään kauemmaksi tutkimusyhteisöistä. Pienen paikkakunnan yleisellä kirjastolla ei välttämättä ole yhteyttä tutkimuslaitoksiin ja vähäiset resurssit rajoittavat siltojen rakentamista. Hankkeen keskeinen tavoite on ollut tukea yleisiä kirjastoja, etsiä malli ja toimintatapa, jolla tutkimus pääsisi helposti juurtumaan osaksi pienenkin kirjaston säännöllistä toimintaa. Hankkeessa asiaa lähestyttiin etsimällä kriittiset kohdat, eli sellaiset asiat, jotka kirjastot kokivat ensisijaisina haasteina. Esiin nousivat ennen kaikkea aiheen valinta, yhteyden luominen tutkijoihin, asiakkaiden tavoittaminen, eli mainonta ja markki-

nointi. Kirjastot halusivat myös kuulla tutkijoiden näkemyksiä: Onko yleinen kirjasto edes potentiaalinen ja kiinnostava areena tutkimustulosten levittämiseen?

Tutkimusmatka-konsepti

Tieteen popularisoinnissa, kuten muussakin kirjastotoiminnassa, on keskeistä tuntea ympäröivä yhteisö. Vanhoja palveluja päivittämällä ja uusia muotoilemalla kirjasto pyrkii vastaamaan muuttuvan yhteisön esittämiin tarpeisiin. UTELE-hankkeessa on käytetty termiä *tiedontarve*, vaikka on tiedostettu tutkimuksen siihen liittämä monisäikeisyys (Savolainen, 2010). Termi tuntui kuitenkin hankeympäristössä käyttökelpoiselta, kun etsittiin työkaluja, joiden avulla kirjastot saisivat selville, mitä tietoa yhteisöt tarvitsevat, mikä niitä kiinnostaa ja puhututtaa ja millä teemalla kirjasto voisi törmäyttää asiakasyhteisöjä tutkimukseen. Sinänsä menetelmät voivat olla itsestään selviä ja sellaisia, joita kirjastoissa käytetään paljonkin. Kuitenkaan niiden soveltamisesta tieteen aiheiden haravointiin ei löytynyt viitteitä.

UTELE-hankkeessa haluttiin herättää kirjastot seuraamaan aktiivisesti verkkokeskusteluja, jotka heijastelevat ihmisten ja yhteisöjen tunteita laidasta laitaan. Hanke myös kannusti kirjastoja yhteistyöhön ja tiiviiseen vuorovaikutukseen eri organisaatioiden kanssa. Esimerkiksi koulujen ja kansalaisopistojen teemavuodet ovat harkittuja, joten niihin liittyvät aiheet voivat kiinnostaa muutakin yleisöä. Yhtä lailla kirjastoon tulevat asiakkaat ovat tärkeitä: mistä he puhuvat, mikä heitä kiinnostaa, huolestuttaa tai hämmentää. Tutkimusmatka-konsepti rohkaisee kirjastoja liittämään eri asioihin tutkimuksen näkökulmaa, toimimaan siltana esittelemällä tutkijat ja asiakasyhteisöt toisilleen, syventämään yhteisön tietoa tutkituista ilmiöistä ja näillä keinoin rauhoittamaan keskustelua sekä antamaan eväitä vaikuttamiseen.

Tutkimusmatka-konseptin kehittäminen oli asiakaslähtöinen prosessi, jossa sovellettiin palvelumuotoilun työkaluja. Ideoinnin, suunnittelun ja pilotoinnin kautta edettiin mallin juurruttamiseen ja kirjastolaisten kouluttamiseen. Ideointi- ja suunnitteluvaiheessa yhteistyökumppaneiksi valikoitui Helsingistä Jakomäen ja Kontulan kirjastot, joissa esiteltiin sähköyliherkkyyteen liittyvää tutkimushanketta. Sähköyliherkkyys on herättänyt paljon tunteita kansalaisissa, aihe on ollut esillä yhtä lailla lehtien palstoilla kuin sosiaalisessa mediassakin. Kirjastoissakin aihe puhututti laidasta laitaan, mutta Jakomäen ja Kontulan kirjastojen asiakkaiden palaute toimintamallista oli vilpittömä: Hienoa, että lähiön asukkaille tarjotaan jotain yllättävää, toivottavasti tutkimustilaisuuksia järjestetään lisää! Pilotointivaiheessa hankkeen kumppanina oli Naantalin kaupunginkirjasto. Vaiheen tutkimusaiheeksi valikoitui Saaristomeri, jonka vaikea sinilevätilanne huolestutti sekä kesäasukkaita kuin paikallista väestöäkin. Lisäksi Naantalin lähellä Seilin saarella toimii Turun yliopiston

Saaristomeren tutkimusasema, joka nimenä on tuttu, mutta lopulta vain harva osasi sanoa, mitä tutkimusasemalla tehdään. Naantalin kirjastoissa tutkijat esittelivät työtään ja vastasivat asiakkaiden kysymyksiin, joissa pitkälti heijastui huoli omasta lähiympäristöstä. Juurruttamisvaihe toteutettiin pääasiassa Vaski-kirjatoissa Turun seudulla, jonne jalkauduttiin usealla eri tutkimusaiheella. Yleisölle esiteltiin ja sitä aktivoitiin muun muassa hyötypelien, unitutkimuksen, terveellisen ruoan, kierrätyksen, teknologian ja tietoturvan, keskostutkimuksen ja aivoterveysteen liittyvissä teemoissa.

Juurrutusvaiheeseen kuului myös Tutkimusmatka-koulutus, johon osallistui kahdeksan kirjastoammattilaista eri puolilta Suomea. Neljänä lähipäivänä perehdyttiin konseptiin, kuultiin viestintäalan ammattilaisia, tavattiin eri alojen tutkijoita sekä etsittiin siltaa yleisen kirjaston ja tiedekirjaston välillä. Koulutuksessa yllytettiin osallistujia järjestämään Tutkimusmatka omissa kirjastoissaan, ja lähes kaikki tarttuivat mahdollisuuteen. Näin konsepti tuli testattua osana kirjastoammattilaisten arkea, mukana oli erilaisia kirjastoja ja eri lähestymiskulmia. Tutkimusmatka-konsepti taipui hyvin ja tuki ammattilaisia työssään. Testaajien sanoma oli, että paitisi yleisten kirjastojen niin myös esimerkiksi ammattikorkeakoulukirjastojen olisi korkea aika nostaa tutkimustietoa paremmin esiin ja käyttää rohkeasti Tutkimusmatka-konseptin kaltaista työkalua.

UTELE-hankkeessa kuunneltiin tutkijoiden näkemyksiä tarkasti. Erityisesti olttiin kiinnostuneita siitä, onko ajatus tutkimuksen levittämisestä yleisissä kirjastoissa yleensäkin mielekäs tai realistinen ja pitääkö tutkimusyhteisö sitä kiinnostavana ajatuksena. Toisaalta pyrittiin myös selvittämään, mitä tutkijat odottavat kirjastolta ja mikä olisi kirjastolaisen rooli yhteistyössä. Lisäksi hankkeen aikana käytiin keskustelua siitä, miten eri tieteenalat taipuvat yleistajuistamiseen kirjastokontekstissa. Mukana pohdinnoissa oli tutkijoita laaja-alaisesti yhtäläillä humanisteja, yhteiskuntatieteilijöitä kuin luonnontieteilijöitäkin. Kukaan ei kategorisesti sulkenut omaa tieteenalaansa pois tai edes epäillyt, etteikö sen esittäminen yleisen kirjaston kontekstissa onnistuisi. Ennemmin mietittiin, että paljon on kiinni tutkijasta, joka voi olla popularisoinnissa uudessa tilanteessa. Kirjastojen toivottiin hoitavan tilaisuuksien viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin, mutta lisäksi kirjasto voisi rohkeasti antaa ehdotuksia ja esimerkkejä siitä, miten tutkija tai tutkimus voisi levittäytyä kirjastoon.

Moni tutkimusrahoitus edellyttää viestintäsuunnitelmaa, jossa käytännön ta-solla kuvataan, miten tietoa itse tutkimuksesta ja erityisesti sen tuloksista levitetään. Tutkimusyhteisössä pääpaino on vertaisarvioituissa julkaisuissa, jotka ovat mukana ministeriön rahoitusmittaristossa ja jotka myös edistävät tutkijan urapolkua. Tiedon popularisointia ei voi asettaa samalle mittaristolle vertaisarvioitujen julkaisemisen kanssa. UTELE-hankkeen keskusteluissa tutkijat toivat esille myös ajankäytön haasteet, joita asettavat muun muassa tieteellisen englanninkielisen teks-

tin kääntäminen suomeksi ja tutkimuksen yleistajuistaminen kaikkien ymmärrettäväksi. Nämä vievät aikaa varsinaiselta työltä eli tutkimukselta. Lisäksi yksi tieteenharjoittaja pohti, että monella tutkijalla on vakiintuneet kanavat tutkimustulosten julkaisua varten, jolloin uusien väylien avaaminen voi tuntua vieraalta ja työläältä. Näistäkin huolimatta tutkijat kokivat, että yleinen kirjasto tarjoaa kiinnostavan areenan puhua tieteestä muillekin kuin tutkijoille. Kaikkiaan tutkijoiden kokemukset olivat rohkaisevia. Eräs Tutkimusmatkalle osallistunut tutkija sanoi, että oman tutkimuksen kääntäminen kaikkien ymmärrettäväksi voi olla haastavaa mutta samalla myös silmiä avaavaa, sillä sitä kautta tulee täysin uusi näkökulman omaan työhön. Kaikesta huolimatta kirjaston täytyisi miettiä, miten se voisi houkuttaa tiedemaailmaa ja tutkijoita, sillä se ei pysty kilpailemaan suurilla palkkioilla. Yhtä ratkaisua tarjosi uransa alkutaipaleella oleva tutkija, joka totesi, että nuoret tutkijat ovat erittäin iloisia, jos heitä kutsutaan puhumaan työstään.

Lopuksi

UTELE-hankkeen aikana saadut kokemukset ovat rohkaisevia ja kannustavia. Kirjastojen asiakkaat pitävät tieteen esittelyä yleisessä kirjastossa erittäin hyvänä ja positiivisena asiana. Ihmiset ovat kiinnostuneita tieteestä, he haluavat kuulla, mitä on tutkittu ja minkälaisia tuloksia on saavutettu. Toisaalta poleemista keskustelua kaivataan. Tutkimusmatka-konseptin tavoitteena on lisätä kirjaston vaikuttavuutta ja näkyvyyttä, mutta myös rohkaista kirjastolaisia kokeilemaan ja sitä kautta oppimaan. Monessa kirjastossa tapahtumia ja tilaisuuksia järjestää ulkopuolinen toimija, jolloin ulkoistetaan myös verkostoituminen ja osittain menetetään syvällisempi ymmärrys tapahtuman luonteesta sekä tutustuminen eri toimijoihin ja verkostoitumisen mahdollisuudet. Tutkimusmatka-tapahtuman järjestäminen pakottaa kirjaston verkostoitumaan tutkijayhteisön kanssa.

Kirjastoammatti on uuden edessä, sillä moninaistuvassa, digitalisoituvassa ja uusiutuvassa kirjastossa kirjastolaiset joutuvat tarkastelemaan ammatti-identiteettiään ja miettimään rooliaan yhteiskunnassa. Ammattiin suuntavan tulokkaan identiteetti alkaa muotoutua koulutuksen aikana, mitä voidaan pitää olennaisena ammattilisen kehittymisen vaiheena esimerkiksi kirjastoalan opiskelijalle. Identiteetti kehittyy vuorovaikutuksessa ja siksi opiskelijalle olisi syytä tarjota monipuolisesti tilaisuuksia osallistua ammattikunnan keskusteluun. Yksi mahdollisuuksien areena on kehittämisprojekti, jossa oppilaitos ja työelämä toimivat tiiviissä yhteistyössä. Erityisesti korkeakouluympäristössä ulkopuolisella rahoituksella toteutetut työelämän kehittämishankkeet tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden laajentaa perspektiiviä. Nopeatempoinen projektimaailma on vaativa oppimisympäristö, mutta

myös ainutlaatuinen tilaisuus päästä mukaan kehittämään työelämää, testaamaan ja arvioimaan uutta toimintaa, palvelua tai tuotetta.

Konkreettisesti Tutkimusmatka-konseptin kehitystyö UTELE-hankkeessa opetti tulevia ammattilaisia tarttumaan toimeen, kannusti heitä rohkeisiin kokeiluihin, oppimaan epäonnistumisista ja hiomaan kokemuksen pohjalta toimintaansa. Tässä kuten usein kehittämishankkeissa, opiskelijoille tarjoutui tilaisuus soveltaa ammatin perustaitoja ja -tietoja, mutta myös yhteistyötaitoja, kriittistä ajattelua, vuorovaikutusta ja luovuutta. Taustalla on myös koko Turun ammattikorkeakoulussa käytössä oleva innovaatiopedagogiikka, joka perustuu kokeilulle, tiedon ja osaamisen jakamiselle sekä erilaisten näkökulmien yhdistämiselle. Mallissa puhutaan yksilötason, yhteisötason ja verkostotason innovaatiokompetensseista, joihin kuuluvat muun muassa luova ongelmanratkaisukyky, kokonaisvaltaisuus ja päämäärätietoisuus sekä yhteistyökyky ja verkosto-osaaminen. Tavoitteena on, että työelämään astuvilla uusilla ammattilaisilla ammatti-identiteetissä korostuu notkea toimijuus, joka kykenee kuuntelemaan yhteisöä ja etsimään ratkaisuja. Nämä taidot eivät ole tärkeitä ainoastaan kirjastoalalla, vaan kaikkialla työelämässä. Tutkimusmatka-konseptin testaamiseen on osallistunut paljon tulevia kirjastoammattilaisia, joilla on tietoa ja taitoa siitä, miten kirjasto voi rikastaa toimintaansa tutkimuksen kautta.

Tutkimusmatka-konsepti on vapaasti kaikkien käytössä ja se löytyy osoitteesta <http://tutkimusmatka.turkuamk.fi> Linkin takaa löytyvät Tutkimusmatkakonseptiin kuuluvat visuaaliset ohjeet, palvelumallin kirjalliset ohjeet, graafiset materiaalit sekä linkkejä tapahtuman talouden suunnitteluun. Lisäksi verkkosivuilla on tietoa UTELE-hankeesta ja Tutkimusmatka-konseptin kehittämisen vaiheista.

Lähteet

- FINLEX. (2009). Yliopistolaki 2009 / 558. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558> (luettu 22.12.2017)
- FINLEX. (2016). Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492> (luettu 9.12.2017)
- Heikkinen, V. (2017). Uskotko auringonnousuun? *Tieteessä tapahtuu*, 35(5). <https://journal.fi/tt/article/view/65839> (luettu 16.12.2017)
- Järvi, U., & Tammi, T. (2016). Johdanto. Teoksessa U. Järvi & T. Tammi (toim.), *Maito tappaa ja muita outoja tiedeuutisia* (ss. 7–18). Tampere: Vastapaino.
- Kotro, A. (2017). Koulun pitää valmentaa kriittiseen ajatteluun. Teoksessa T. Raevaara (toim.), *Voiko se olla totta? : skeptisiä näkökulmia nykymenoon*. Helsinki: Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry.
- Niemelä, R. (2006). *Ikääntyneiden informaatiokäyttäytyminen : laadullinen tutkimus arkielämän in-*

- formaatiokäytännöistä ja toimintaan aktivoitumisesta*. Oulu: University of Oulu. <http://urn.fi/urn:isbn:9514282906> (luettu 30.12.2017)
- Pietilä, A.-P. (2013). Miten media valitsee aiheensa. Teoksessa U. Strellman & J. Vaattovaara (toim.), *Tieteen yleistajuistaminen* (ss. 65–79). Helsinki: Gaudeamus.
- Raevaara, T. (2016). *Tajuaako kukaan? : opas tieteen yleistajuistajalle*. Tampere: Vastapaino.
- Raevaara, T. (2017). Alkusanat: Kun tietoa on tarjolla valtavasti, houkuttelevaksi muuttuukin tietämättömyys. Teoksessa T. Raevaara (toim.), *Voiko se olla totta? : skeptisiä näkökulmia nykymenoon* (ss. 7–19). Helsinki: Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry.
- Savolainen, R. (2010). Tiedonhankintatutkimuksen lähtökohtia. Teoksessa S. Serola (toim.), *Ote informaatiosta: johdatus informaatiotutkimukseen ja interaktiiviseen mediaan* (ss. 75–115). Helsinki: BTJ.
- Sintonen, K. (2017). Tosiasioiden kertominen ei riitä. *Acatiimi 4/2017*, 22. http://www.acatiimi.fi/4_2017/14.php (luettu 16.12.2017)
- Tieteen tiedotus ry. (2016). *Tiedebarometri 2016. Tutkimus suomalaisten suhtautumisesta tieteeseen ja tieteellis-tekniseen kehitykseen*. (P. Kiljunen, toim.) (s. 98). Espoo: Tieteen tiedotus ry. http://www.tieteentiedotus.fi/files/Tiedebarometri_2016.pdf (luettu 22.12.2017)
- Vaattovaara, J. (2013). Tutkijan identiteetit. Teoksessa U. Strellman & J. Vaattovaara (toim.), *Tieteen yleistajuistaminen* (ss. 23–31). Helsinki: Gaudeamus.
- Väliverronen, E. (2016). *Julkinen tiede*. Tampere: Vastapaino.